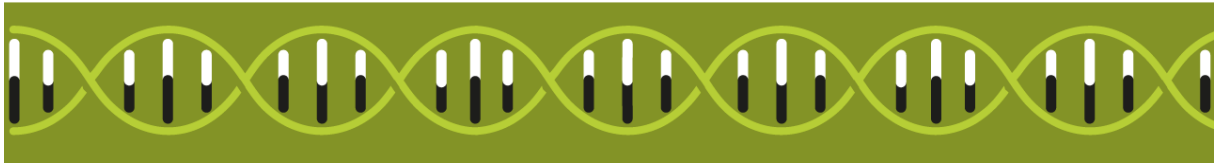

Checklista för DNA-provtagning

ALLMÄNT

- Se till att ha med rena behållare och verktyg för provtagningen. Helst bör man använda engångsmaterial, alternativt verktyg som går att sterilisera mellan varje provtagning.
- För sterilisering av verktyg kan utspädd klorin (1 del klorin, 10 delar vatten) användas. Man kan också doppa verktygen i etanol och bränna dem rena.
- Engångshandskar är att rekommendera.
- Använd gärna behållare/provrör som är förpreparerade med silica (torkmedel) eller etanol.
- Undvik att äta, dricka, röka eller röra ansiktet då provet tas eller behandlas.
- Förvara proverna separat, vattentätt och inte i direkt solljus eller i närheten av värmekällor eller eld.
- För längre tids förvaring bevaras proverna bäst om de förvaras torkat, fryst eller i etanol.
- Kom ihåg att märka behållare/provrör och att skriva ner information om tid och plats när provet tas. Använd gärna en GPS för att få exakt plats.
- Vid märkning är tusch och etanol är inte den bästa kombinationen - spiller man så försvinner informationen. Blyerts eller bläckpenna fungerar bättre.
- Använd gärna en GPS för att få exakt plats.
- Finns förtryckta strekkoder, så fäst dessa vertikalt längs med provröret.
- Kom ihåg att olika organismer bryts ner olika fort, vilket gör att DNA från vissa organismer kan vara över-/underrepresenterat.
- Om prover ska skickas kan de som förvaras i rumstemperatur skickas med vanlig post
- Prover som förvaras frysta bör skickas i frigitlåda tillsammans med frysblock, och kan budas för att vinna tid.

VATTENPROVER

- Beroende på var provet tas kan olika mängder behövas; mer i öppet och rinnande vatten än i små och stillastående vattendrag.

- DNA bryts ner relativt snabbt i vatten. Vattenprover bör därför förvaras frysta eller i förpreparerade provrör.
- Den snabba nedbrytningen gör också att DNA från vatten ofta är ett säkert tecken på att organismen befunnit sig i området nyligen.
- Försök att blanda om vattnet innan provtagning, men utan att bottensediment rörs upp.
- Se till att utrustning för filtrering av proverna finns tillgänglig. Det är lättare att förvara och skicka filterade prover.
- Tänk på att förekomsten av många vattenlevande organismer kan variera i hög grad beroende på årstid och livscykel.

SEDIMENT- OCH JORDPROVER

- Sedimentprover kräver ofta speciell utrustning för att nå tillräckligt långt ner i marken och för att behålla skiktningen intakt.
- För längre tids förvaring bör proverna frysas ner.
- Sediment kan innehålla mycket gammalt DNA och det kan även förekomma en blandning av gammalt och nyare DNA.

SPILLNINGSPROVER

- För spillningsprover räcker vanligtvis ca 1 cm³ eller 200 mg.
- Använd silica (torkmedel), InhibitEx-buffert eller etanol för att hindra att DNA:t bryts ned.
- Undvik att fylla behållare/provrör till max.
- För längre tids förvaring bör proverna frysas ner.
- Spillning kan innehålla skadliga mikrober och parasiter. Informera dig om eventuella risker kring just den art du vill studera.

URIN- & BLODPROVER

- Tänk på att både blod och urin från en plats kan komma från fler individer eller arter.
- Urin- och blodprover bör förvaras frysta, alternativt i förpreparerade provrör.
- Blodprover kan även förvaras i sprit eller PBS-buffert.
- Prover med torkat blod kan däremot förvaras torrt i rumstemperatur.

HÅRPROVER

- Många djur kliar sig mot exempelvis träd eller stubbar och lämnar då ofta hår efter sig. Vid gryt, legor eller trånga passager kan man också hitta hår.
- Hårprover kan förvaras torrt i rumstemperatur, t.ex. i ett kuvert.
- Finns även vidhängande vävnad som hårsäck kvar, ökar chansen flerfaldigt att få fram DNA.